

Heel-de-samenleving aanpak

TijcVoorActie

Een 'heel-de-samenleving aanpak' betekent:
Samen verantwoordelijk, samen betrokken en samen sterker.

Een samenleving waarin mensen zich gezien, gehoord en verbonden voelen, is een samenleving waarin iedereen kan floreren.

Samen bouwen aan geluk, welzijn en welvaart

Het geluk van mensen wordt in grote mate bepaald door de kwaliteit van relaties met de mensen om hen heen. Het gaat niet om het aantal contacten, maar om de diepte, veiligheid en wederkerigheid in die relaties. Mensen floreren wanneer ze zich verbonden voelen met anderen. Het is de kwaliteit van onze relaties - met familie, vrienden, buren, collega's en anderen - die bepaalt hoe veerkrachtig, gezond en betrokken we zijn. We hebben elkaar meer dan ooit nodig.

Daarom vraagt de toekomst om een heel-de-samenleving aanpak: een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, gemeenschappen, organisaties en overheden.

Van opvoeding tot werk, van zorg tot beleid. Alleen samen kunnen we bouwen aan een samenleving waarin iedereen tot zijn recht komt. Sterke, betrouwbare relaties vormen het fundament van duurzame groei. Menselijk, maatschappelijk én economisch.

En precies dáárom zijn ze ook de sleutel tot het aanpakken van de grote uitdagingen van deze tijd. Of het nu gaat om mentale gezondheid, kansenongelijkheid, vergrijzing, klimaat, veiligheid of vertrouwen in instituties: alleen samen, vanuit verbondenheid en samenwerking, kunnen we deze complexe vraagstukken oplossen.

Het is tijd voor een heel-de-samenleving aanpak.

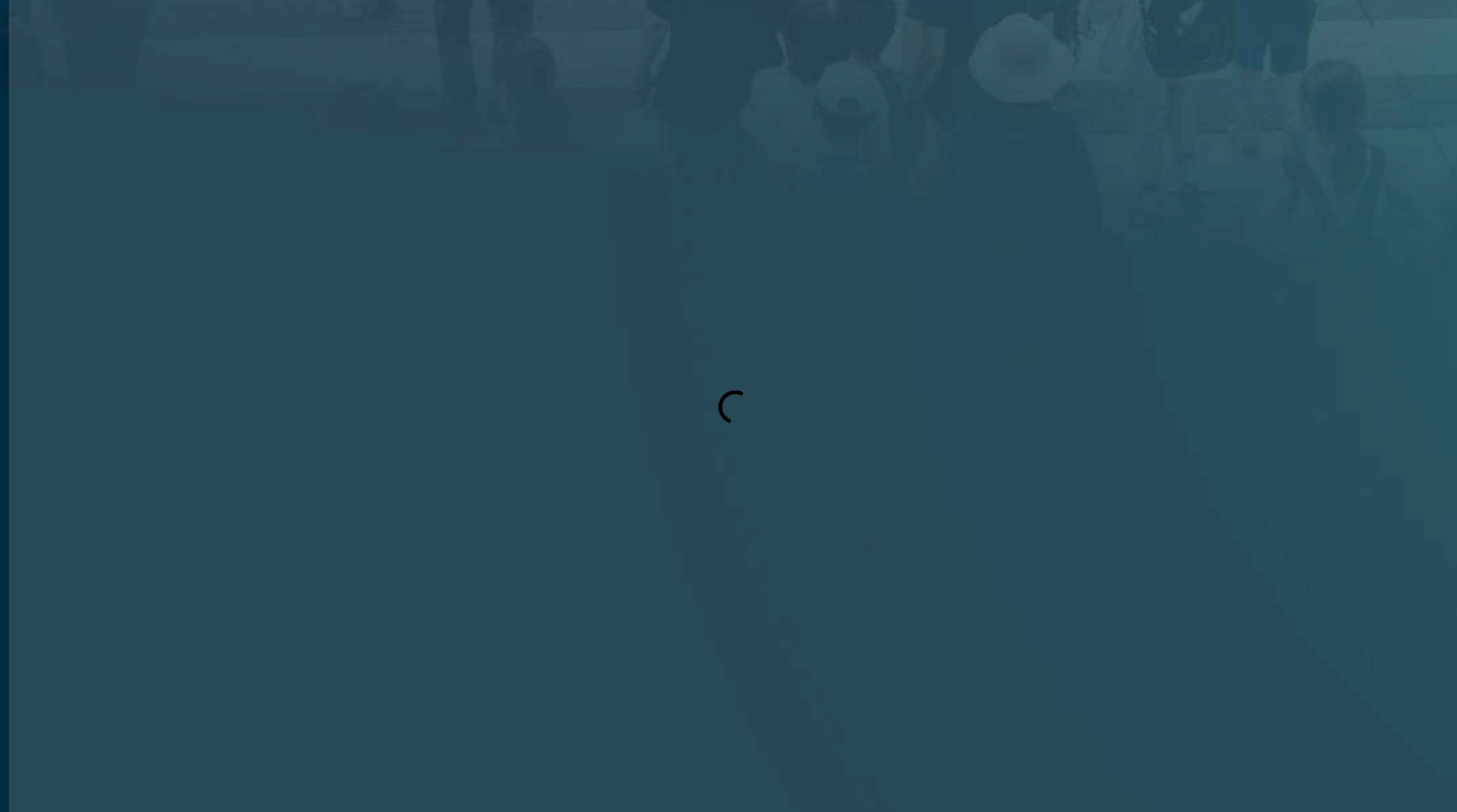
De mens als basis

De 'heel-de-samenleving aanpak' laat zien dat echte verandering begint bij de basis: mensen die bereid zijn hun tijd, energie en talent in te zetten voor iets dat groter is dan henzelf. Het gaat om de kracht van de hele samenleving. Die menselijke inzet is niet aanvullend op het systeem, maar vormt juist het fundament. Structuren en regels moeten dienend zijn, niet leidend. Alleen dan kan een samenleving van binnenuit groeien en bloeien.

Herstel van balans tussen samenleving en systeem

De 'heel-de-samenleving aanpak' maakt de democratie inclusiever, actiever en mensgerichter. Het herstelt de balans tussen samenleving en systeem, en laat zien dat democratie niet alleen een bestuursvorm is, maar een manier van samenleven waarin iedereen telt en meedoet.

Heel-de-samenleving aanpak

Bekijk de video hier

HORIZONTALAAL

De heel-de-samenleving aanpak maakt samenwerking horizontaal en gelijkwaardig door te erkennen dat iedereen waardevol is in het vinden van oplossingen. Het gaat niet meer om macht of positie, maar om gezamenlijke kracht, gedeelde waarde en wederkerigheid. Dat verandert niet alleen de praktijk, maar ook de cultuur van samenleven en samenwerken.

GEDEELDE VERANTWOORDELIJKHEID

In plaats van dat de overheid alles moet oplossen, worden inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties medeverantwoordelijk.

Dit leidt tot:

- Meer betrokkenheid
- Minder wij-zij-denken
- Grotere bereidheid om bij te dragen

FOCUS OP DE LANGE TERMIJN

Met een duidelijke samenhang tussen de korte en lange termijn.

Heel-de-samenleving aanpak

Partnerschap op basis van een gelijkwaardige waardepropositie

De aanpak draait om vijf kernprincipes:

1. Heldere waarde-inventarisatie:

Wat brengen we in, ieder vanuit eigen kracht?

2. Wederkerige waarde-uitwisseling:

Wat halen we eruit, nu én op de lange termijn?

3. Gelijkwaardigheid als toetssteen:

Ervaren we balans in input, invloed, risico en opbrengst?

4. Transparante governance:

Duidelijke afspraken, open communicatie en gezamenlijke sturing.

5. Gedeelde waardecreatie:

Een gezamenlijke missie die verder gaat dan eigenbelang.

Wat is daarvoor nodig?

1. Gezamenlijke visie & missie.
2. Gedeeld eigenaarschap.
3. Gelijkwaardige governance.
4. Onafhankelijke netwerkregie.
5. Structurele financiering.

Heel-de-samenleving aanpak

Partnerschap op basis van een gelijkwaardige waardepropositie

Wat betekent dit concreet?

1. **Gelijkwaardigheid:** alle partijen worden gezien als gelijkwaardige partners, ongeacht hun omvang, status of financiële draagkracht.
2. **Waardepropositie:** Elke partij levert unieke waarde (kennis, netwerk, technologie, toegang tot sector/markt, etc.) die relevant is voor het gezamenlijke doel.
3. **Wederkerigheid:** Er is een balans in geven en nemen; alle partijen profiteren van het partnerschap op een manier die voor hen betekenisvol is.
4. **Transparantie:** Openheid over belangen, doelen en verwachtingen is cruciaal om tot een gedeelde visie en duurzame samenwerking te komen.
5. **Langetermijnfocus:** De samenwerking is gericht op wederzijdse groei en continuïteit, niet alleen op korte termijn resultaat.

Zo bouwen we samen vanuit vertrouwen, wederzijds respect en gedeeld eigenaarschap aan duurzame groei, innovatie en maatschappelijke impact.

Heel-de-samenleving **aanpak**

Partnerschap op gelijkwaardige basis

- Een partnerschap op basis van een gelijkwaardige waardepropositie houdt in dat alle partijen in een samenwerking vergelijkbare waarde halen uit de samenwerking - en dat die waarde ook erkend en gerespecteerd wordt door alle partners.
- Het gaat niet per se om een gelijke verdeling in programma's, opdrachten en euro's, maar om een evenwichtige relatie waarin de inbreng en opbrengsten van de samenwerkende partijen in verhouding staan tot elkaar.
- Een transparante werkwijze, duidelijke uitgangspunten, kaders en afspraken bieden een belangrijke basis van vertrouwen die resulteert in een duurzame samenwerking, kennisdeling, creativiteit en innovatie.

Voorbeeld: Heel-de-samenleving aanpak Vrijwillige Inzet

De Ronde Tafel
Symboliseert
gelijkwaardigheid:
niemand zit aan het
hoofd, want niemand is
meer of minder dan een
ander.

Inspiratie bij de RondeTafel:

De Ronde Tafel van Koning Arthur. In de legendarische stad Camelot kwamen de Ridders van de Ronde Tafel bijeen. Volgens de overlevering de nobelste en dapperste krijgers van het land.

Ze kozen een ronde tafel in plaats van een gewone vierkante of rechthoekige tafel, omdat dit een teken moest zijn dat iedereen die aan tafel zat als gelijkwaardig werd beschouwd.

De ridders legden samen een eed af die tot op de dag van vandaag inspireert:

"Door elkaar te dienen, worden we vrij."

Basis voor samenwerking | RondeTafel

Ervaren en leren door **samen** te doen.

*“Wat eerst
beleid was,
werd een
gedeeld
verhaal.”*

*“Iedereen bracht
iets en dat
maakte het
geheel sterker.”*

Ervaringsgericht leven, leren en werken

Het wonder van echte ontmoeting in een heel-de-samenleving-aanpak

Wanneer mensen met verschillende achtergronden, rollen en verantwoordelijkheden; bestuurders, professionals, inwoners elkaar werkelijk ontmoeten, gebeurt er iets wezenlijks. Wat eerst los leek; beleid, systeem, praktijk, ervaring; begint zich tot elkaar te verhouden. Niet als abstracte niveaus, maar als mensen van vlees en bloed, met verhalen, zorgen, idealen en wijsheid.

In die ontmoeting gebeurt er iets dat niet vooraf te plannen is. Er ontstaat ruimte. Ruimte om te luisteren zonder oordeel. Om niet alleen het probleem, maar ook de mens erachter te zien. Ruimte om elkaar te verrassen met perspectieven die je alleen nooit had bedacht. Wat begint als een gesprek, groeit uit tot een gemeenschappelijk leerproces, waarin iedereen iets brengt en niemand de regie volledig heeft.

Dit proces is vaak traag, rommelig en kwetsbaar. Het vraagt om durf om niet te weten, om samen te zoeken, om af en toe stil te staan en opnieuw te beginnen. Maar juist daarin ontstaat het wonder: wanneer mensen zich gezien en erkend voelen, nemen ze verantwoordelijkheid.

Niet omdat het moet, maar omdat het van hen is geworden. De visie is niet meer iets van bovenaf, maar iets wat samen is gegroeid; uit ervaring, ontmoeting en gedeelde zorg.

Zo ontstaat er iets wat groter is dan de som der delen: beleid dat geworteld is in de praktijk, systemen die dienend worden, en een samenleving waarin mensen zich weer onderdeel voelen van een groter geheel.

"In een brede, integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken blijkt de echte ontmoeting tussen mensen het werkelijke wonder. Daar ontstaat verbinding, vertrouwen en veerkracht."

Samen bouwen aan het fundament van Nederland

Begin bij de basis:

- **Vrijwillige inzet**

Voorbeeld randvoorwaarden: voldoende ondersteuning, werving, coördinatie, financiële middelen, kennisdeling, doorlopende campagne NL breed.

- **Lokale gemeenschappen**
- **Sociaal-maatschappelijke sector**
- **Zorgsector**
- **Migratiebeleid**
- **Wonen**
- **Klimaat**
- **Brede welzijn én welvaart: verdienvermogen**
- **Economie en bedrijfsleven.**
- **Etc.**

Wat verandert er?

- Van top-down naar samen doen: Overheid werkt samen met inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en lokale netwerken.
- Meer ruimte voor initiatief: Vrijwilligers, buurtnetwerken en maatschappelijke initiatieven krijgen een grotere rol.
- Decentrale oplossingen: lokale, op maat gemaakte aanpakken worden belangrijker dan generieke landelijke regels.

Voordelen en verbeteringen:

1. Vrijwillige inzet wordt versterkt en betrokkenheid vergroot.
2. Meer erkenning en ondersteuning voor mensen die zich vrijwillig inzetten. Dat is cruciaal voor zorg, jeugd, buurtwerk en cultuur.
3. Toegankelijke en inclusievere zorg.
4. Zorg dichtbij, afgestemd op de lokale context. Samenwerking tussen formele zorgverleners en mantelzorgers zorgt voor betere, menselijke zorg.
5. Veerkrachtige samenleving.
6. Mensen voelen zich medeverantwoordelijk. Dit versterkt gemeenschapszin, onderlinge hulp en sociale samenhang.
7. Democratie vernieuwt en verdiept.
8. Inwoners voelen zich gehoord en betrokken via burgerberaden, wijkraden en digitale platforms. Democratie wordt actiever, responsiever.
9. Snellere en effectievere oplossingen.
10. Lokale partners kennen de situatie beter en kunnen sneller schakelen dan centrale overheden.

Waarom juist nu?

- Complexiteit en urgentie: Problemen als woningnood, klimaat, zorgdruk en vertrouwen in de overheid zijn te groot voor één partij.
- Maatschappelijk draagvlak: Mensen willen bijdragen, maar verwachten ook serieus genomen te worden.
- Herstel van vertrouwen: Samenwerking bouwt bruggen tussen overheid en samenleving en herstelt vertrouwen in het publieke systeem.

*De heel-de-samenleving aanpak maakt gebruik van de kracht van de samenleving zelf.
Dat is juist nu onmisbaar voor een toekomstbestendig Nederland.*

De 'heel-de-samenleving aanpak' zorgt voor een verschuiving van verticale naar horizontale verhoudingen, waarbij samenwerking centraal staat in plaats van hiërarchie. Dit leidt tot een meer gelijkwaardige en wederkerige waardepropositie. Hoe dat werkt? Een aantal voorbeelden.

1. Van hiërarchie naar gelijkwaardigheid

- Niet meer 'de overheid weet en beslist', maar iedereen brengt kennis, ervaring en perspectief in.
- De professional, de vrijwilliger, de ambtenaar, de buurtbewoner: allen zijn partners, geen uitvoerders of ondergeschikten.

Resultaat: iedereen telt mee en levert een unieke bijdrage, ongeacht positie.

2. Wederkerige waardepropositie

In plaats van eenzijdige dienstverlening ("de overheid levert, de burger ontvangt"), ontstaat een gedeeld model:

- Overheid biedt ondersteuning, structuur en middelen.
- Samenleving brengt praktijkkennis, netwerken en betrokkenheid.

Winst: gezamenlijke opbrengsten en gedeeld eigenaarschap. Niet alleen wat je krijgt telt, maar ook wat je bijdraagt.

3. Netwerksamenwerking i.p.v. top-down beleid

- In een horizontale aanpak ontstaan netwerken (RondeTafels) van partners met een gedeeld doel, in plaats van ketens met een opdrachtgever en uitvoerders.
- Rollen zijn flexibel: vandaag initieert de overheid, morgen een bewonerscollectief of zorgcoöperatie.

Voorbeeld: een wijkgezondheidscentrum dat samen met bewoners, zorgverleners én gemeente plannen maakt voor preventie en welzijn.

4. Relatieveel in plaats van instrumenteel

- Contact is niet functioneel of bureaucratisch, maar gebaseerd op vertrouwen, relaties en gelijkwaardigheid.
- Beleid wordt niet “opgelegd”, maar ontstaat in dialoog.

Impact: minder afstand, meer verbondenheid tussen mensen en instituties.

5. Integratie van leefwereld en systeemwereld

- Beleidsvorming sluit aan bij wat mensen werkelijk meemaken, voelen en nodig hebben.
- Regels en structuren worden ondersteunend, niet leidend.

Gelijkwaardigheid ontstaat wanneer systemen dienstbaar zijn aan mensen, niet andersom.

Integratie tussen de leefwereld en de systeemwereld:

- Leefwereld: de dagelijkse realiteit van mensen. Hun ervaringen, zorgen, behoeften, relaties en initiatieven. Wat mensen écht meemaken.
- Systeemwereld: de formele wereld van beleid, regels, instanties, procedures en structuren. Hoe dingen officieel geregeld zijn.

Tussen deze twee werelden bestaat vaak een kloof: beleid sluit niet aan op de praktijk, en mensen voelen zich niet gehoord of begrepen door 'het systeem'.

Hoe draagt de heel-de-samenleving aanpak bij aan integratie?

1. Beleid ontstaat vanuit de praktijk.
2. In plaats van beleid te maken vóór mensen, wordt het gemaakt mét mensen. Hun ervaringen en inzichten vormen het vertrekpunt. Zo wordt beleid realistischer, menselijker en effectiever.
3. Professionals en burgers werken samen op basis van gelijkwaardigheid.
4. Mantelzorgers, vrijwilligers, wijkteams, ambtenaren en ervaringsdeskundigen zoeken samen naar oplossingen. Dit bevordert onderling begrip en bruggenbouw tussen regels en realiteit.
5. Regels en structuren worden ondersteunend i.p.v. bepalend.

6. De systeemwereld wordt dienstbaar aan wat er in de leefwereld nodig is. Er komt ruimte voor maatwerk, vertrouwen en gezond verstand.
7. Domein-overstijgend werken.
8. Problemen worden niet meer per sector of beleidsterrein aangepakt, maar in samenhang. Denk aan zorg, werk, wonen, onderwijs; alles raakt elkaar in iemands leven en omgeving.
9. Lokaal maatwerk en nabijheid.
10. Gemeenten, wijken en netwerken krijgen ruimte om te experimenteren en te doen wat werkt. De systeemwereld leert van wat lokaal lukt.

Wat levert deze integratie op?

- Meer vertrouwen tussen inwoners en overheid (herstel van vertrouwen)
- Minder bureaucratie en meer ruimte voor menselijke maat
- Betere resultaten omdat beleid aansluit op de werkelijkheid
- Meer inclusie: iedereen wordt gezien en erkend

De heel-de-samenleving aanpak helpt om de menselijke leefwereld en de formele systeemwereld te verbinden, zodat beleid en uitvoering werkelijk bijdragen aan wat mensen nodig hebben. Geen parallelle werelden meer, maar één gezamenlijke werkelijkheid waarin iedereen telt.

De heel-de-samenleving aanpak brengt wezenlijke veranderingen in de verdeling van macht en geld. Het gaat niet alleen om samenwerken, maar ook om het **anders organiseren van zeggenschap en middelen**. Hier is wat er verandert of verbetert:

1. Verspreiding van macht: van centrale sturing naar gedeelde zeggenschap

Macht verschuift van overheid en instituties naar netwerken van burgers, organisaties en lokale initiatieven.

Er komt meer ruimte voor co-creatie, burgerberaden, buurtbudgetten en maatschappelijke coalities.

Besluiten worden samen genomen, niet alleen door beleidsmakers.

Resultaat: macht komt dichterbij mensen te liggen. Zeggenschap over wat er gebeurt in buurten, zorg, onderwijs en duurzaamheid wordt breder gedragen.

2. Decentralisatie van middelen

Budgetten worden vaker direct beschikbaar gesteld aan wijkinitiatieven, burgercollectieven, zorgcoöperaties of maatschappelijke ondernemingen.

In plaats van subsidies per sector of regeling, komt er meer ruimte voor integraal en flexibel budgetbeheer.

Voorbeeld: in plaats van losse potjes voor zorg, welzijn en armoede, kan een wijkteam samen met bewoners bepalen waar het geld naartoe moet.

3. Geld volgt initiatief en impact

Niet de structuur (instellingen, regels) maar de maatschappelijke meerwaarde en lokale impact worden leidend. Er komt meer waardering voor onbetaalde inzet, ervaringsdeskundigheid en collectieve oplossingen. Gevolg: niet alleen professionals of formele partijen ontvangen middelen, maar ook vrijwilligers, bewonersgroepen en sociale pioniers.

4. Meer transparantie en rechtvaardigheid

Openheid over hoe besluiten worden genomen en geld wordt verdeeld is essentieel. Door participatieve begroting en burgercontrole ontstaat meer vertrouwen en minder ongelijkheid in toegang tot middelen.

5. Verbinding tussen formele en informele netwerken

De informele kracht van gemeenschappen (denk aan burenhulp, zorginitiatieven, energiecoöperaties) wordt erkend én gefinancierd. Formele instellingen gaan samenwerken i.p.v. domineren.

De heel-de-samenleving aanpak verandert de verdeling van macht en geld door:

- Zeggenschap te delen
- Middelen lokaal en gezamenlijk te beheren
- Initiatief en samenwerking te belonen i.p.v. bureaucratie
- Zo ontstaat een eerlijker, effectiever en meer verbonden samenleving, waarin geld en macht dienen om samen oplossingen te bouwen, niet om afstand in stand te houden.

